

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет соціально-гуманітарних технологій та менеджменту
Кафедра мовної підготовки та соціальних комунікацій

Затверджено
Науково-методичною радою Університету,
протокол від «16» 02 20 23 № 2
Голова НМР Іван ШЕМЕЛИНЕЦЬ

**Робоча програма
навчальної дисципліни**

«Вступ до мовознавства»
для підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
(денної та заочної форми навчання)
галузь знань: 03 «Гуманітарні науки»
спеціальність: 035 «Філологія»
ОПП «Германські мови та літератури (переклад включно)»
Статус дисципліни: обов'язкова

Ірпінь – 2023

Робоча програма навчальної дисципліни «Вступ до мовознавства» складена на основі освітньо-професійної програми «Германські мови та літератури (переклад включно)», першого (бакалаврського) рівня спеціальності 035 «Філологія» затвердженої Вченою радою Університету ДФС України 26.04.2021 року (протокол №5)

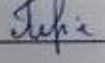
Укладачі: Л.В.Онучак, к.пед.н., доцент, професор кафедри мовної підготовки та соціальних комунікацій
Т.М. Руженська, викладач кафедри мовної підготовки та соціальних комунікацій

Рецензенти: _____ Н.І.Зикун, д.н. із соц.ком., професор, декан факультету соціально-гуманітарних технологій та менеджменту

Л.В. Волкова, к. пед. н., доцент, доцент кафедри мовної підготовки та соціальних комунікацій

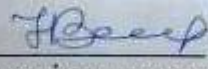
Гарант ОП О.В. Дячук, к.філол.н., доцент кафедри мовної підготовки та соціальних комунікацій

Програму навчальної дисципліни розглянуто та схвалено кафедрою мовної підготовки та соціальних комунікацій, протокол від «_08_»_02_2023_ №_6_

Завідувач кафедри Т.С. Гіріна, доктор наук із соціальних комунікацій, доцент

Розглянуто і схвалено вченою радою факультету соціально-гуманітарних технологій та менеджменту, протокол від «_09_»_02_2023 №_7_

Голова вченої ради факультету соціально-гуманітарних технологій та менеджменту

 Н.І. Зикун, доктор наук з соціальних комунікацій, професор

В.о. директора ННЦМЯОП Ірина КАЧУР, к.біолог.н., доцент

Реєстраційний № _____

Рецензія

на робочу програму навчальної дисципліни «Вступ до мовознавства»
для підготовки бакалаврів денної та заочної форм навчання
у галузі знань 03 «Гуманітарні науки»
спеціальність 035 «Філологія»
ОПП «Германські мови та літератури (переклад включно)»

Запропонована програма з дисципліни «Вступ до мовознавства» є обов'язковою для філологів-здобувачів вищої освіти германського напрямку знань і має на меті підготовку кваліфікованих фахівців, які в майбутньому оволодіють англійською та німецькою мовами. Загальна мета програми полягає в тому, щоб ця дисципліна стала засобом подальшого розвитку здобувачів вищої освіти, оскільки має скерованість на сприйняття наукових категорій філології як окремих систем зі складними структурами (класичне мовознавство і класичне літературознавство).

Конкретно визначено мету та призначення дисципліни у підготовці фахівця, точно подано завдання теоретичного курсу, а також має чітке уявлення про об'єкт і предмет дисципліни, що, без сумніву, дає можливість її логічно структурувати програму таким чином, щоб вона чітко корелювала з поставленими задачами для здобувачів вищої освіти. Так, програмою справді зручно користуватися, оскільки вона складається з чітко структурованих розділів, а саме: вступу; навчально-тематичного плану; змісту тем дисципліни; планів лекцій; планів практичних занять та завдань для самостійної роботи; методичних рекомендацій до засвоєння дисципліни; критеріїв оцінювання знань; запитань до заліку; запитань до іспиту; списку рекомендованої літератури.

Зміст тем дисципліни стисло подає суть кожної теми, вказує на літературу та основні терміни і поняття до теми. Плани лекцій складаються з переліку питань та рекомендованої літератури до кожної теми.

Після кожної теми подано перелік літератури для засвоєння матеріалу. У кінці навчально-методичного комплексу наведено ретельно відібрану бібліографію, професійно з методологічного погляду структуровану на основну, нормативну, додаткову та інтернет-джерела.

Зауважень стосовно змісту та оформлення немає.

З огляду на викладений вище аналіз, вважаємо, що в цілому робоча програма з дисципліни «Вступ до мовознавства» відповідає такого роду документів та може бути рекомендована до розгляду на Науково-методичній раді Університету.

Рецензент:
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри мовної підготовки та соціальних
комунікацій

Л.В. Волкова

Рецензія

на робочу програму навчальної дисципліни «Вступ до мовознавства»
для підготовки бакалаврів денної та заочної форм навчання
у галузі знань 03 «Гуманітарні науки»
спеціальність 035 «Філологія»
ОПП «Германські мови та літератури (переклад включно)»

Запропонована програма з дисципліни «Вступ до мовознавства» є обов'язковою для філологів-здобувачів вищої освіти германського напрямку знань і має на меті підготовку кваліфікованих фахівців, які в майбутньому оволодіють англійською та німецькою мовами. Загальна мета програми полягає в тому, щоб ця дисципліна стала засобом подальшого розвитку здобувачів вищої освіти, оскільки має скерованість на сприйняття наукових категорій філології як окремих систем зі складними структурами (класичне мовознавство і класичне літературознавство).

Укладачі конкретно визначають мету та призначення дисципліни у підготовці фахівця, точно подають завдання теоретичного курсу, а також мають чітке уявлення про об'єкт і предмет дисципліни, що, без сумніву, дає можливість їй логічно структурувати програму таким чином, щоб вона чітко корелювала з поставленими задачами для здобувачів вищої освіти. Так, програмою справді зручно користуватися, оскільки вона складається з чітко структурованих розділів, а саме: вступу; навчально-тематичного плану; змісту тем дисципліни; планів лекцій; планів практичних занять та завдань для самостійної роботи; методичних рекомендацій до засвоєння дисципліни; критеріїв оцінювання знань; запитань до заліку; запитань до іспиту; списку рекомендованої літератури.

Плани семінарських занять та завдань для самостійної роботи диференційовано за такими підрозділами: завдання для семінарських занять та завдання для самостійної роботи. Кожен з цих підрозділів, в свою чергу, виділяє теоретичну та практичну частини.

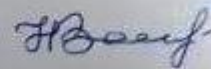
Після кожної теми подано перелік літератури для засвоєння матеріалу. У кінці навчально-методичного комплексу наведено ретельно відібрану бібліографію, професійно з методологічного погляду структуровану на основну, нормативну, додаткову та інтернет-джерела.

Зауважень стосовно змісту та оформлення немає.

З огляду на викладений вище аналіз, вважаємо, що в цілому робоча програма з дисципліни «Вступ до мовознавства» відповідає Положенням про навчально-методичний комплекс дисциплін і є базовою для викладання відповідної дисципліни у вищих навчальних закладах у підготовці бакалаврів.

Рецензент:

д.н. із соц.ком., професор, декан факультету
соціально-гуманітарних технологій та менеджменту

Н.І. Зікун

**ЛИСТ ОНОВЛЕННЯ ТА ПЕРЕЗАТВЕРДЖЕННЯ РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

РОЗГЛЯНУТО ТА СХВАЛЕНО

на засіданні кафедри _____

Протокол від _____ 20__ р. № ____.

Укладач (і):

Лист оновлення та перезатвердження робочої програми навчальної дисципліни

(протягом 5 років після затвердження або до затвердження освітньої програми)

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри	Підпис гаранта ОП

ЗМІСТ

1. Передмова	7
2. Опис навчальної дисципліни	9
2.1. Перелік компетентностей, формування яких забезпечує вивчення дисципліни	10
2.2. Результати навчання	10
2.3. Пререквізити та постреквізити вивчення дисципліни	10
2.4. Структура навчальної дисципліни	11
3. Зміст навчальної дисципліни за змістовними модулями	12
4. Критерії оцінювання	16
5. Засоби оцінювання	21
6.Форми та перелік питань до поточного та підсумкового контролю	22
7. Рекомендована література	24

1. ПЕРЕДМОВА

Курс «Вступ до мовознавства» передує іншим лінгвістичним дисциплінам у системі фахової підготовки філологів. Цей курс містить найважливіші відомості про мову з огляду на сучасний стан мовознавчої науки: висвітлюються питання про природу і сутність мови, її походження, закономірності розвитку й функціонування на різних історичних етапах, походження й розвиток письма, генеалогічну і типологічну класифікації мов, структурні рівні та одиниці мови.

«Вступ до мовознавства» — профілюючий курс, який формує філолога-спеціаліста. Без усвідомлення сутності цієї лінгвістичної дисципліни та опанування відповідної системи понять і термінів, без поглиблення лінгвістичного світогляду стала б неможливою ефективна діяльність фахівця.

У програмі висвітлюються основні питання мовознавства: від сутності, походження і функціонування мови як знакової системи, її внутрішньої структури до поглибленого розгляду основних розділів лінгвістики (фонетики, фонології, лексикології, граматики).

Основне призначення курсу — допомогти студентам опанувати основи лінгвістики, дисципліни, що передбачає вміння мислити абстрактними категоріями, а тому є особливо складною для розуміння. Першокурсники мають знати теоретичні засади мовознавчої науки, уміти витлумачувати визначальні явища фонетики, лексикології, граматики, зіставляти факти різних мов.

Навчальний курс «Вступ до мовознавства» посідає особливе місце насамперед з огляду на його інтродуктивний, підготовчий характер. Курс розпочинає вивчення лінгвістичних дисциплін і створює наукову базу для їх засвоєння. Він має забезпечити усвідомлення студентами основних проблем, понять і термінів мовознавчої науки, підготувати їх до активного оволодіння всіма іншими дисциплінами мовознавчого циклу. Викладання курсу «Вступ до мовознавства» має лекційно-семінарський характер. Лекційний курс складається з двох основних частин, відведених для теорії та історії мовознавства і перекладознавства.

Мета навчальної дисципліни. Розкриття основних проблем сучасного мовознавства, ознайомлення студентів з основними поняттями про мову, її рівнів, структурою та функціонуванням, підготування студентів до сприймання курсів з теорії конкретної іноземної мови.

Завдання навчальної дисципліни:

- навчити студентів визначати завдання науки про мову, місце мовознавства серед інших наук;
- ознайомити студентів із сучасним станом перекладознавства в Україні й за кордоном;
- вивчити базові теоретичні положення, поняття й терміни сучасного перекладознавства як системи уявлень про міжмовну й міжкультурну комунікацію; аспекти, моделі, методи, основні закономірності перекладання;
- визначати функції мови, установлювати діалектичний зв'язок мови і мовлення, мови і мислення;
- визначати елементи мовної структури у їх взаємозв'язку;
- визначати основні процеси історичного розвитку мов та взаємодії мов і діалектів;
- навчити розрізняти звук і фонему, виробити вміння класифікації мовних звуків;
- визначити фонетичні зміни у звуковій структурі мови;
- навчити транскрибувати слова, звернути увагу на орфоепічні норми;
- навчити диференціювати поняття “слово” і “лексика”, “полісемія” і “омонімія”;
- навчити студентів диференціювати слова відповідно до їх походження;
- навчити студентів диференціювати поняття “граматичне значення”, “граматична форма”, “граматична категорія”;
- сформувати вміння і навички студентів морфологічного аналізу.

Об'єктом вивчення курсу «Вступ до мовознавства» є розкриття системного характеру мови як багатоаспектного явища, виявлення мовних законів і закономірностей

Предметом вивчення навчальної дисципліни є: основні загальнолінгвістичні знання, положеннями теорії мови, методи та прийоми дослідження мовних явищ.

Методи та форми навчання: навчання здійснюється на основі комунікативного системно-діяльнісного підходу, відповідно до принципів єдності цілей, процесу й методики навчання; поєднання практичної спрямованості та систематизації мовного і мовленнєвого матеріалу; системності в організації взаємопов'язаного навчання всім видам мовленнєвої діяльності; ефективного управління самостійними формами роботи; інтенсифікації навчального процесу на основі активізації мовленнєвої діяльності студентів; в автентичності у відборі та організації навчальних матеріалів; поєднання навчання мови зі знанням культури; індивідуалізації навчання; використання комп'ютерних та інтерактивних технологій.

Форми навчання: денна, заочна.

Форми організації занять : проведення лекційних та семінарських занять, індивідуально-консультаційна робота, самостійна робота, проведення комп'ютерного тестування в системі Moodle.

Організація поточного та підсумкового контролю знань. Поточний контроль проводиться у вигляді аудиторної роботи, поза аудиторної самостійної роботи під керівництвом викладача, виконання індивідуальної роботи, написання комп'ютерного тестування на платформі Moodle, написання контрольної роботи. Підсумковий контроль передбачено проводити 1-й семестр – диференційований залік.

2.ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Рівень вищої освіти галузь знань спеціальність , ОПП	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів національних– ЕКТС – 3	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	Обов'язкова	
Модулів - 1	Галузь знань 03 «Гуманітарні науки»		
Змістових модулів - 1		1-й	1-й
Загальна кількість годин - 90		Семестр	
		1-й	1-й
	Спеціальність 035 «Філологія» ОПП «Германські мови та літератури (переклад включно)	Лекції	
		24 год.	4
		Семінарські	
		20 год.	2
		Самостійна робота	
		44 год.	82
		Індивід.-консультац. робота	
2 год.	2		
		Форма семестрового контролю: диференційований залік	

2.1. ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ФОРМУВАННЯ ЯКИХ ЗАБЕЗПЕЧУЄ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ:

ІК. Здатність розв'язувати складні завдання і проблеми в галузі лінгвістики та перекладознавства в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає проведення досліджень та здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 4. Здатність бути критичним і самокритичним ЗК 8. Здатність працювати в команді та автономно.

ЗК 6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

СК 1. Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.

СК 8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

СК 10. Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний (залежно від обраної спеціалізації) аналіз текстів різних стилів і жанрів.

СК 11. Здатність до надання консультацій з дотримання норм літературної мови та культури мовлення.

2.2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

ПРН 2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН 3. Організовувати процес свого навчання й самоосвіти.

ПРН 8. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мови (мов) і літератури (літератур), що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН 9. Характеризувати діалектні та соціальні різновиди мов(и), що вивчаються(ється), описувати соціолінгвальну ситуацію.

ПРН 12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ПРН 14. Використовувати мову(и), що вивчається(ються), в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.

ПРН 15. Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.

2.3. ПРЕРЕКВІЗИТИ ТА ПОСТРЕКВІЗИТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Пререквізитами вивчення даної дисципліни є :

Основна іноземна мова, Ділова українська мова, Латинська мова

Постреквізитами вивчення даної дисципліни є :

Стилістика, Теорія і практика письмового та усного перекладу, лінгвокраїнознавство країн першої іноземної мови

2.4 СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Денна форма навчання

№ п/п	Змістові модулі	Кількість годин				
		Лекції (год.)	Семінари (практ.) заняття (год.)	Інд.-конс. робота під керівництвом викладача (год.)	СРС (год.)	Всього (год.)
МОДУЛЬ I = Залікові кредити (90 год.)						
ЗМ 1 (Теми 1-4)						
T.1	Предмет, завдання і методи науки про мову. природа, сутність і функції мови	2	2		6	10
T.2	Походження мови. Історичний розвиток мов. Походження мови як проблема мовознавства	4	2	1	4	11
T.3	Мови світу, їх вивчення та генеалогічна класифікація	2	2		6	10
T.4	Фонетика. Взаємодія звуків у процесі мовлення. Фонологія	4	2		6	12
Всього по ЗМ 1:		12	8	1	22	43
Форма контролю: модульна контрольна робота (за рахунок семінарського заняття – 40хв.)						
ЗМ 2 (Теми 5-8)						
T.5	Лексикологія. Слово як предмет лексикології	4	4		6	14
T.6	Фразеологія й етимологія	2	2		6	10
T.7	Граматики. Способи вираження граматичних значень. Синтетичні й аналітичні мови	4	4	1	6	15
T.8	Синтаксичні одиниці та категорії	2	2		4	8
Всього по ЗМ 2:		12	12	1	22	47
Форма контролю: модульна контрольна робота (за рахунок семінарського заняття – 40хв.)						
Всього з курсу		24	20	2	44	90

№ п/п	Змістові модулі	Кількість годин				
		Лекції (год.)	Семінари (практ.) заняття (год.)	Інд.-конс. робота підкерівництвом викладача (год.)	СРС (год.)	Всього (год.)
МОДУЛЬ I = Залікові кредити (90 год.)						
ЗМ 1 (Теми 1-4)						
T.1	Предмет, завдання і методи науки про мову. природа, сутність і функції мови				10	10
T.2	Походження мови. Історичний розвиток мов. Походження мови як проблема мовознавства			1	10	11
T.3	Мови світу, їх вивчення та генеалогічна класифікація				10	10
T.4	Фонетика. Взаємодія звуків у процесі мовлення. Фонологія	2			10	12
Всього по ЗМ 1:		2	-	1	40	43
Форма контролю: модульна контрольна робота (за рахунок семінарського заняття – 40хв.)						
ЗМ 2 (Теми 5-8)						
T.5	Лексикологія. Слово як предмет лексикології				11	11
T.6	Фразеологія й етимологія				11	11
T.7	Граматика. Способи вираження граматичних значень. Синтетичні й аналітичні мови	2		1	10	13
T.8	Синтаксичні одиниці та категорії		2		10	12
Всього по ЗМ 2:		2	2	1	42	47
Форма контролю: модульна контрольна робота (за рахунок семінарського заняття – 40хв.)						
Всього з курсу		4	2	2	82	90

3. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ЗМІСТОВНИМИ МОДУЛЯМИ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Вступ до мовознавства.

Тема 1. Предмет, завдання і методи науки про мову. природа, сутність і функції мови

План лекційного заняття

1. Мовознавство як наука. предмет і завдання курсу «Вступ до мовознавства».
2. Основні проблеми мовознавства. Методи лінгвістичних досліджень.
3. Місце мовознавства в системі наук.
4. Суспільна та знакова природа мови.
5. Функції мови в суспільстві.
6. Діалектична єдність мови і мислення. Мова й мовлення.

План семінарського заняття

1. Мовознавство як наука. предмет і завдання курсу «Вступ до мовознавства».
2. Основні проблеми мовознавства. Методи лінгвістичних досліджень.
3. Місце мовознавства в системі наук.
4. Суспільна та знакова природа мови.
5. Функції мови в суспільстві.
6. Діалектична єдність мови і мислення. Мова й мовлення.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Сформулюйте визначення знака. Назвіть його основні властивості.
2. У працях яких філософів і мовознавців започатковано вчення про знакову природу мови?
3. У якому співвідношенні перебувають лінгвістика та семіотика? Що таке лінгвосеміотика і хто є її основоположником?
4. Чому проблема співвідношення мови та мислення належить до однієї з найскладніших проблем у мовознавстві?

Питання для самоконтролю

1. Які тенденції щодо питання про співвідношення мови та мислення існують у лінгвістиці?
 2. Які є підстави вважати, що мислення може здійснюватися без допомоги мови? За яких обставин це відбувається?
 3. Яка роль мови в процесах пізнання?
- Рекомендовані літературні джерела:
Основні: [2; 3; 4; 11; 13]
Додаткові: [1; 4; 7]

Тема 2. Походження мови. Історичний розвиток мов. Походження мови як проблема мовознавства

План лекційного заняття

1. Походження мови як проблема мовознавства.
2. Зв'язок розвитку мови та розвитку суспільства.
3. Територіальна та соціальна диференціація мови.
4. Структура мови.

План семінарського заняття

1. Походження мови як проблема мовознавства.
2. Зв'язок розвитку мови та розвитку суспільства.
3. Територіальна та соціальна диференціація мови.
4. Структура мови.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Обґрунтуйте соціальну зумовленість мовних явищ. Чи все в мові є соціальним?
2. Як відображаються в мові соціальні чинники?
3. Чому мова є найважливішою етнічною ознакою? Розкрийте співвідношення мови, нації та держави; мови й культури.

4. Охарактеризуйте зовнішні причини мовних змін.

План індивідуально-консультаційної роботи

1. Основні процеси розвитку мов і діалектів.
2. Охарактеризувати структуру мов світу.

Питання для самоконтролю

1. Що розуміють під внутрішніми причинами мовних змін?
2. Від чого залежать темпи мовних змін?
3. Які думки існують у мовознавстві щодо прогресу в розвитку мов?

Рекомендовані літературні джерела:

Основні: [2; 3; 4; 11; 13]

Додаткові:[1; 4; 7]

Тема 3. Мови світу, їх вивчення та генеалогічна класифікація.

План лекційного заняття

1. Загальна характеристика мов світу.
2. Порівняльно-історичне вивчення мов та генеалогічна класифікація мов.
3. Індоевропейська сім'я мов.
 - 3.1. Слов'янська група.
 - 3.2. Германська група.
 - 3.3. Романська група.

План семінарського заняття

1. Загальна характеристика мов світу.
2. Порівняльно-історичне вивчення мов та генеалогічна класифікація мов.
3. Індоевропейська сім'я мов.
 - 3.1. Слов'янська група.
 - 3.2. Германська група.
 - 3.3. Романська група.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Балтійська група.
2. Кельтська група.
3. Індійська група.
4. Іранська група.
5. Грецька група.
6. Албанська група.
7. Вірменська група.

Питання для самоконтролю

1. Загальна характеристика мов світу.
2. Порівняльно-історичне вивчення мов та генеалогічна класифікація мов.
3. Індоевропейська сім'я мов.
 - 3.1. Слов'янська група.
 - 3.2. Германська група.
 - 3.3. Романська група.

Рекомендовані літературні джерела:

Основні: [2; 3; 4; 11; 13]

Додаткові:[1; 4; 7]

Тема 4. Фонетика. Взаємодія звуків у процесі мовлення. Фонологія.

План лекційного заняття

1. Фонетика як наука. аспекти вивчення звуків мовлення.
2. Акустичні й артикуляційні характеристики звуків. Основні принципи класифікації звуків та фонетичне членування мовленнєвого потоку.

3. Позиційні та комбінаторні зміни звуків.
4. Фонетичні й історичні чергування. Звукові закони.
5. Фонологія як наука. Поняття фонем.
6. Фонологічні системи мови.

План семінарського заняття

1. Фонетика як наука. аспекти вивчення звуків мовлення.
2. Акустичні й артикуляційні характеристики звуків. Основні принципи класифікації звуків та фонетичне членування мовленнєвого потоку.
3. Позиційні та комбінаторні зміни звуків.
4. Фонетичні й історичні чергування. Звукові закони.
5. Фонологія як наука. Поняття фонем.
6. Фонологічні системи мови.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Чим різниться трактування фонем І.О. Бодуеном де Куртене, Л. В. Щербою та М.С. Трубецьким?
2. Охарактеризуйте функції фонем.

Питання для самоконтролю

1. Як співвідносяться між собою фонемні в парадигматиці й синтагматиці?
2. У чому полягає своєрідність фонологічних систем різних мов?
3. Які фонологічні школи існують і чим вони різняться між собою?

Рекомендовані літературні джерела:

Основні: [2; 3; 4; 11; 13]

Додаткові:[1; 4; 7]

Тема 5. Лексикологія. Слово як предмет лексикології

План лекційного заняття

1. Слово як предмет лексикології.
2. Основні ознаки слова. слово і морфема. Слово й лексема.
3. Лексичне значення слова. Типи лексичного значення.
4. Моносемія і полісемія.
5. Омонімія.

План семінарського заняття

1. Слово як предмет лексикології.
2. Основні ознаки слова. слово і морфема. Слово й лексема.
3. Лексичне значення слова. Типи лексичного значення.
4. Моносемія і полісемія.
5. Омонімія.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Чи згодні ви, що значення слова формують лише три елементи?
2. Які головні типи лексичних значень виокремив В.В. Виноградов?
3. Назвіть основний механізм полісемії.
4. Які критерії диференціації полісемії й омонімії?

Питання для самоконтролю

1. У чому специфіка системності лексики?
2. Як виявляються системності відношення лексичного рівня в парадигматиці?
3. У яких співвідношеннях перебувають парадигматичний і синтагматичний аспекти лексико-семантичної системи?

Рекомендовані літературні джерела:

Основні: [2; 3; 4; 11; 13]

Додаткові:[1; 4; 7]

Тема 6. Фразеологія й етимологія

План лекційного заняття

1. Поняття про фразеологізм.
2. Проблема фразеологічного значення.
3. Класифікація фразеологізмів.
4. Основні джерела виникнення фразеологізмів.
5. Етимологія і її принципи. Деетимологізація. Народна етимологія.

План семінарського заняття

1. Поняття про фразеологізм.
2. Проблема фразеологічного значення.
3. Класифікація фразеологізмів.
4. Основні джерела виникнення фразеологізмів.
5. Етимологія і її принципи. Деетимологізація. Народна етимологія.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. На стику яких рівнів мови виник фразеологічний проміжний рівень?
2. Які критерії застосовуються для визначення ступеня фразеологічності?

Питання для самоконтролю

1. Відображення у фразеології національної своєрідності мови (на матеріалі специфічно-національної фразеології української, російської і виучуваної мов).
 2. Фразеологізми професійного походження в українській, російській виучуваній мовах.
 3. Вирази біблійного походження в мовах світу.
 4. Крилаті вирази в українській та виучуваній мовах.
- Рекомендовані літературні джерела:
Основні: [2; 3; 4; 11; 13]
Додаткові: [1; 4; 7]

Тема 7. Граматика. Способи вираження граматичних значень. Синтетичні й аналітичні мови

План лекційного заняття

1. Граматична будова мови як предмет граматики. Морфологія і синтаксис. Словотвір і граматика.
2. Граматичне значення слова в його зіставленні з лексичним.
3. Структура слова. Класифікація морфем.
4. Граматична форма слова.
5. Способи вираження граматичних значень (афіксація, внутрішня флексія, чергування звуків, наголос, інтонація, суплетивізм, редуплікація, службові слова, порядок слів).
6. Синтетичні й аналітичні мови.

План семінарського заняття

1. Граматична будова мови як предмет граматики. Морфологія і синтаксис. Словотвір і граматика.
2. Граматичне значення слова в його зіставленні з лексичним.
3. Структура слова. класифікація морфем. Історична змінюваність морфемної будови слова.
4. Граматична форма слова.
5. Способи вираження граматичних значень (афіксація, внутрішня флексія, чергування звуків, наголос, інтонація, суплетивізм, редуплікація, службові слова, порядок слів).

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Поняття граматичної категорії.
2. Типи граматичних категорій.

План індивідуально-консультаційної роботи

1. Історична змінюваність морфемної будови слова.

2. Синтетичні й аналітичні мови.

Питання для самоконтролю

1. Принципи виділення частин мови.
2. Синтаксичний зв'язок слів у словосполученні.
3. Ознаки речення як одиниці синтаксису.

Рекомендовані літературні джерела:

Основні: [2; 3; 4; 11; 13]

Додаткові: [1; 4; 7]

Тема 8. Синтаксичні одиниці та категорії

План лекційного заняття

1. Граматична будова мови як предмет граматики. морфологія і синтаксис. Словотвір і граMATика.
2. Граматичне значення слова в його зіставленні з лексичним.
3. Структура слова. класифікація морфем. Історична змінюваність морфемної будови слова.
4. Граматична форма слова.
5. Способи вираження граматичних значень (афіксація, внутрішня флексія, чергування звуків, наголос, інтонація, суплетивізм, редуплікація, службові слова, порядок слів).
6. Синтетичні й аналітичні мови.

План семінарського заняття

1. Граматична будова мови як предмет граматики. Морфологія і синтаксис. Словотвір і граMATика.
2. Граматичне значення слова в його зіставленні з лексичним.
3. Структура слова. класифікація морфем. історична змінюваність морфемної будови слова.
4. Граматична форма слова.
5. Способи вираження граматичних значень (афіксація, внутрішня флексія, чергування звуків, наголос, інтонація, суплетивізм, редуплікація, службові слова, порядок слів).
6. Синтетичні й аналітичні мови.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Поняття граматичної категорії.
2. Типи граматичних категорій.

Питання для самоконтролю

1. Принципи виділення частин мови.
2. Синтаксичний зв'язок слів у словосполученні.
3. Ознаки речення як одиниці синтаксису.

Рекомендовані літературні джерела:

Основні: [2; 3; 4; 11; 13]

Додаткові: [1; 4; 7]

5. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Розподіл балів з навчальної дисципліни «Вступ до мовознавства»

денна форма навчання

Модулі	Змістовий Модуль 1				Контрольний захід №1 – 5 балів	Залік - 50 балів	Загальна оцінка з курсу = 50 балів(Модуль 1) + 50 балів(диф. залік)
Загальна кількість балів за модулем №1	22						
Теми	T.1	T.2	T.3	T.4			
Відповідь на семінарському занятті	3	3	3	3			
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час практичних занять та написання контрольної роботи						
Індивідуальна робота	5						
Модулі	Змістовий Модуль 1				Контрольний захід №1 – 5 балів		
Загальна кількість балів за змістовим модулем №2	28						
Теми	T.5	T.6	T.7	T.8			
Відповідь на семінарському занятті	3	3	3	3			
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час практичних занять та написання контрольної роботи						
Індивідуальна робота	6						
Підсумковий тестовий контроль на платформі дистанційного навчання ДПУ MOODLE	5						

Модулі	Змістовий Модуль 1				Контрольний захід №1 – 10 балів	Залік - 50 балів	Загальна оцінка з курсу = 50 балів(Модуль 1) + 50 балів(диф. залік)
Загальна кількість балів за модулем №1	20						
Теми	T.1	T.2	T.3	T.4			
Відповідь на семінарському занятті							
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час практичних занять та написання контрольної роботи						
Індивідуальна робота	10						
Модулі	Змістовий Модуль 1				Контрольний захід №1 – 10 балів	Залік - 50 балів	Загальна оцінка з курсу = 50 балів(Модуль 1) + 50 балів(диф. залік)
Загальна кількість балів за змістовим модулем №2	30						
Теми	T.5	T.6	T.7	T.8			
Відповідь на семінарському занятті				10			
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час практичних занять та написання контрольної роботи						
Індивідуальна робота	10						

**Шкала оцінювання роботи на семінарських заняттях здобувачів вищої освіти
бакалаврів**

Кількість балів	Критерії оцінювання
3/10	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.
1,5/5	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.
0	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання.

Критерії оцінювання контрольних робіт.

Формою проміжного поточного контролю є контрольні роботи, які проводяться у письмовій формі та кожна з яких оцінюється від 0 до 5/10 балів.

Розподіл балів за різні види завдань в межах контрольної роботи

Вид завдання	Максимальна кількість балів за виконання
Теоретичні питання	3/6
Тестовий блок (закритої форми)	1/2
Тестовий блок (відкритої форми)	1/2
Всього	5/10

Таблиця 5.3

Критерії оцінювання відповіді на теоретичне питання

Критерії оцінювання	Кількість балів
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який у повному обсязі дав відповіді на всі теоретичні питання. При цьому використовував актуальну наукову термінологію, належним чином обґрунтовував свої думки та зробив узагальнені підсумки.	3/6
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який в основному розкрив зміст теоретичних питань. Проте, при висвітленні деяких питань не вистачало достатньої аргументації, допускалися при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.	2/4
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який дав фрагментарні відповіді на теоретичні питання (без аргументації й обґрунтування, підсумків), у відповідях присутні неточності та помилки або відповідь дана лише на окремі питання.	1-1,9/1-3
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який дав неправильну відповідь на всі теоретичні питання, допустив істотні помилки, оперував неактуальною	0

застарілою інформацією або відповіді на питання відсутні взагалі.	
---	--

Таблиця 5.4

Критерії оцінювання тестового блоку (відкритої форми)

Критерії оцінювання	Кількість балів
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який повністю розкрив всі визначення та використовував для цього наукову літературу та власну думку.	1/2
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який розкрив сутність лише одного визначення та використовував для цього наукову літературу та власну думку.	0,5/1
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який взагалі не розкрив сутність визначень.	0

Таблиця 5.2

Критерії оцінювання тестового блоку (закритої форми)

Критерії оцінювання	Кількість балів
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який зробив правильно всі тестові завдання.	1/ 2
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який зробив правильно половину тестових завдань.	0,5/ 1
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який зробив не правильно всі тестові завдання.	0

Критерії оцінювання індивідуальної роботи.

Індивідуальна робота проводиться у формі реферату та презентації і оцінюється від 0 до 11 балів.

Таблиця 5.6

Шкала оцінювання індивідуальної роботи здобувачів вищої освіти

Кількість балів	Критерії оцінювання
5/10	Послідовність, логічність написання реферату, а також підготовки по ньому презентації та, відповідно, його захист, а також виокремлення з різних джерел основних положень, які структурно об'єднанні, проаналізовані та узагальнені висновками.
2/5	Послідовність, логічність написання реферату, але без підготовки презентації.
0	Не написання реферату та презентацію по ньому.

Підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти здійснюється за результатами поточного контролю (від 0 до 50 балів) та диференційованого залуку (від 0 до 50 балів). Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання є отримання не менше 25 балів за поточний контроль та 25 балів за підсумковий контроль у формі диференційованого залуку/екзамену.

Переведення даних 100-бальної шкали оцінювання в національну шкалу та шкалу за системою ЄКТС здійснюється в такому порядку:

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами і критеріями оцінювання

Переведення даних 100-бальної шкали оцінювання в національну шкалу та шкалу за системою ЄКТС здійснюється в такому порядку:

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
					Екзамен/Диференційований залік	Залік
90-100	A	відмінно	Здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили	Високий (творчий)	відмінно	зараховано
80-89	B	дуже добре	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	Достатній (конструктивний - варіативний)	добре	
70-79	C	добре	Здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок			
60-69	D	задовільно	Здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу,	Середній (репродуктивний)	задовільно	

			виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих			
50-59	E	достатньо	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні			
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно	не зараховано
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів			

Результати складання заліків оцінюються за двобальною шкалою ("зараховано", "не зараховано") і вносяться в відомість обліку успішності здобувача вищої освіти, залікову книжку, індивідуальний навчальний план здобувача вищої освіти (крім «не зараховано»).

5. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни «Вступ до мовознавства»:

- диференційований залік;
- комп'ютерне тестування на платформі MOODLE ДПУ;
- стандартизовані тести;
- реферати;
- презентації;
- інші види індивідуальних та групових завдань;
- контрольна робота;
- усні та письмові відповіді на практичних заняттях.

6. ФОРМИ ТА ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Підсумковий контроль проводиться у формі екзамену.

Перелік питань до поточного і підсумкового контролю.

Змістовний модуль 1.

1. Мовознавство як наука. предмет і завдання курсу «Вступ до мовознавства».
2. Основні проблеми мовознавства.
3. Методи лінгвістичних досліджень.
4. Місце мовознавства в системі наук.
5. Суспільна та знакова природа мови.
6. Функції мови в суспільстві.
7. Діалектична єдність мови і мислення. Мова й мовлення.
8. Походження мови як проблема мовознавства.
9. Зв'язок розвитку мови та розвитку суспільства. основні процеси розвитку мов і діалектів.
10. Територіальна та соціальна диференціація мови.
11. Структура мови.
12. Загальна характеристика мов світу.
13. Порівняльно-історичне вивчення мов та генеалогічна класифікація мов.
14. Індоевропейська сім'я мов.
15. Слов'янська група мов.
16. Германська група мов.
17. Балтійська група мов.
18. Романська група мов.
19. Кельтська група мов.
20. Індійська група мов.
21. Іранська група мов.
22. Грецька група мов.
23. Албанська група мов.
24. Вірменська група мов.
25. Фонетика як наука. аспекти вивчення звуків мовлення.
26. Акустичні й артикуляційні характеристики звуків. основні принципи класифікації звуків та фонетичне членування мовленнєвого потоку.
27. Позиційні та комбінаторні зміни звуків.
28. Фонетичні й історичні чергування. звукові закони.
29. Фонологія як наука. Поняття фонем.
30. Фонологічні системи мови.
31. Слово як предмет лексикології.
32. Основні ознаки слова: слово і морфема. Слово й лексема.
33. Лексичне значення слова. Типи лексичного значення.
34. Моносемія і полісемія.
35. Омонімія.
36. Поняття про фразеологізм.
37. Проблема фразеологічного значення.
38. Класифікація фразеологізмів.
39. Основні джерела виникнення фразеологізмів.
40. Етимологія і її принципи. Деетимологізація. Народна етимологія.
41. Граматична будова мови як предмет граматики. морфологія і синтаксис. словотвір і граMATика.
42. Граматичне значення слова в його зіставленні з лексичним.
43. Структура слова. класифікація морфем. історична змінюваність морфемної будови слова.

44. Граматична форма слова.
45. Способи вираження граматичних значень (афіксація, внутрішня флексія, чергування звуків, наголос, інтонація, суплетивізм, редуплікація, службові слова, порядок слів).
46. Синтетичні й аналітичні мови.
47. Синтаксис як розділ лінгвістики. Предмет синтаксису.
48. Поняття про словосполучення. Типи словосполучень. синтаксичний зв'язок слів у словосполученні (узгодження, керування, прилягання, інкорпорування, замикання, ізафет).
49. Речення як одиниця синтаксису. речення і судження. Ознаки речення.
50. Типи речень. Члени речення.
51. Історична змінюваність типів речення.

Перелік поточних питань з курсудля самостійного опрацювання.

1. У чому полягає зіставлення мови оригіналу і перекладу?
2. Що є головним при перекладацькому зіставленні мов?
3. У чому полягає завдання аналізу мови оригіналу?
4. Що є об'єктом зіставлення мов?
5. Що відображає перекладацьке зіставлення мов?
6. Визначте результат порівняльного аналізу текстів оригіналу і перекладу.
7. Чим відрізняється опис мови на базі перекладацького дослідження взагалі від самостійного опису її системи?
8. Розкрийте поняття "безеквівалентна лексика".
9. У чому виявляється специфіка перекладацького дослідження?
10. У чому полягає кінцева мета зіставлення текстів оригіналу і перекладу?
11. Чи можна при порівнянні чи зіставленні мовних систем використовувати одиниці різних рівнів?
12. Коли використовуються міжрівневі перекладацькі відповідності?
13. Які розділи включає порівняльний перекладацький опис мови оригіналу?
14. На які рівні вираження граматичних значень розподіляється опис граматичних категорій мови оригіналу при перекладі?
15. Охарактеризуйте кожен з рівнів.
16. В який час стався корінний злам у розвитку поглядів на переклад?
17. Сформулюйте визначення знака. Назвіть його основні властивості.
18. У працях яких філософів і мовознавців започатковано вчення про знакову природу мови?
19. У якому співвідношенні перебувають лінгвістика та семіотика? Що таке лінгвосеміотика і хто є її основоположником?
20. Чому проблема співвідношення мови та мислення належить до однієї з найскладніших проблем у мовознавстві?
21. Обґрунтуйте соціальну зумовленість мовних явищ. Чи все в мові є соціальним?
22. Як відображаються в мові соціальні чинники?
23. Чому мова є найважливішою етнічною ознакою? Розкрийте співвідношення мови, нації та держави; мови й культури.
24. Охарактеризуйте зовнішні причини мовних змін.
25. Балтійська група.
26. Кельтська група.
27. Грецька група.
28. Албанська група.
29. Вірменська група.
30. Чим різниться трактування фонемі І.О. Бодуеном де Куртене, Л. В. Щербою та М.С. Трубецьким?
31. Охарактеризуйте функції фонем.

32. Чи згодні ви, що значення слова формують лише три елементи?
33. Які головні типи лексичних значень виокремив В.В. Виноградов?
34. Назвіть основний механізм полісемії.
35. Які критерії диференціації полісемії й омонімії?
36. На стику яких рівнів мови виник фразеологічний проміжний рівень?
37. Які критерії застосовуються для визначення ступеня фразеологічності?
38. Поняття граматичної категорії.
39. Типи граматичних категорій.
40. Поняття граматичної категорії.
41. Типи граматичних категорій.

8.РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Бевзенко С. П. Історія українського мовознавства: навчальний посібник. Київ: Вища школа, 2019. 231 с.
2. Булаховський К. А. Цікаве мовознавство [Текст] / К. А. Булаховський. - 2-е вид., перероб. і розшир. - Львів : Апріорі, 2019. - 199 с.
3. Білецький А.О. Про мову і мовознавство: Навчальний посібник для студентів філ. спец. вищ. навч. закладів. Київ: «АртЕк», 2016. 224с.
4. Гірік С. І. Велика українська енциклопедія. Тематичний реєстр гасел з напрямку "Філологічні науки" (Мовознавство) [Текст] / [уклад.: канд. іст. наук Гірік С. І. ; за ред. д-ра іст. наук, проф. Киридон А. М.] ; Держ. наук. установа "Енциклопед. вид-во". - Київ : ДІА, 2020. - 94 с.
5. Загнітко Анатолій Мовознавство: загальне мовознавство [Текст] : посібник / Анатолій Загнітко ; Донец. нац. ун-т ім. Василя Стуса. - Вінниця : Твори, 2019. - 118 с.
6. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми: Підручник. Полтава: Довкілля-К, 2018. 712с.

Допоміжна:

1. Бацевич Ф. С. Філософія мови. Історія лінгвофілософських учень : підручник/Ф. С. Бацевич. – К. : Академія, 2018. – 240 с.
2. Бевзенко С. П. Вступ до мовознавства : короткий нарис : навч. посібник /С. П. Бевзенко. – К. : Вища шк., 2018. – 144 с.
3. Гонца І. С. Загальне мовознавство : навчально-методичний посібник для студентів денної і заочної форм навчання напрямку підготовки 6.020303 Філологія. Мова і література (англійська) / уклад. І. С. Гонца. – Умань : “Візаві”, 2018. – 102 с..
4. Карпенко Ю. О. Вступ до мовознавства : підручник / Ю. О. Карпенко. – 2-е вид., стер. – К. : Академія, 2019. – 336
5. Кириченко Г. С. Нариси загального мовознавства : навч. посібник: у 2 ч. / Г. С. Кириченко, С. В. Кириченко, А. П. Супрун; за ред. А. П. Супрун. – К. : Видавничий дім «Ін Юре» – 2018. – 168 с.

Інтернет-ресурси:

1. Тимошенко Б.А.Якми говоримо. URL : <http://yak-my-hovorymo.wikidot.com/>
2. Voice of America. URL : <http://www.voanews.com/>
3. ZN, UA. URL : <http://dt.ua/>.
4. META.URL : <http://news.meta.ua/>.
5. The Telegraph. URL : <http://www.telegraph.co.uk>.

6. Zinken J. Metaphors, Stereotypes, and the Linguistic Picture of the World: Impulses from the Ethnolinguistic School of Lublin / J. Zinken // *Metaphorik.de*. – 2004. – № 7. URL : <http://www.metaphoricde/07>.
7. The Free Encyclopedia .URL : <http://en.wikipedia.org/wiki>.

Міжнародні видання

1. *Applied Linguistics*. - 2018. - V. 16.
2. *The Handbook of Applied Linguistics* / Alan Davies, Catherine Elder, Eds. – Oxford : Blackwell Publishing Ltd, 2018. – 866p.
3. A guide in APPLIED LINGUISTICS for students of Linguistics (compiled by V. Yakuba from the Routledge Handbook of Applied Linguistics, ed. James Simpson, 2011) - Kyiv, 2018.
4. Abbot V., Black J., Smith E. The representation of scripts in memory / V. Abbot, J. Black, E. Smith // *Journal of memory and language*. – 2018. – № 24. – P. 179–199.
5. Chandler D. *Semiotics : the basics* / D. Chandler D. – London [etc.] : Routledge, 2020. –XVIII, 307 p.
6. Evans V. *Cognitive linguistics : An Introduction* / Vyvyan Evans and Melanie Green. – Edinburgh : Edinburgh University Press, 2019. – 830 p.
7. Grosz B.J., SparckJ. K., and Webber B.L. *Readings in Natural Language Processing*. - Los Altos, 2019.
8. Gussmann E. *Phonology: Analysis and Theory*. - Cambridge, 2020.
9. Gutt E. *Translation and Relevance*. - Oxford, 2019.